

Воронешки државен универзитет Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
Русија Македонија

Воронежский государственный университет Университет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Россия Македония

Voronezh State University Goce Delcev University in Stip,
Russia Macedonia

Четвертая международная научная Четврта меѓународна научна
конференция конференција

Fourth International Scientific Conference

ФИЛКО

FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS**

23-25 мај 2019 / 23-25 мая 2019 / 23-25 May 2019

Воронеж

Воронеж

Voronezh

**Воронешки државен универзитет
Русија**

**Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
Македонија**

**Воронежский государственный университет
Россия**

**Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија**

**Voronezh State University
Russia**

**Goce Delcev University in Stip,
Macedonia**

**Четвертая международная научная
конференция**

**Четврта меѓународна научна
конференција**

Fourth International Scientific Conference

ФИЛКО

FILKO

**ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION**

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS**

23-25 мај 2019 / 23-25 мая 2019 / 23-25 May 2019

Воронеж

Воронеж

Voronezh

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

821(062)

811(062)

316.7(062)

37(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (4 ; 2019 ; Воронеж)

Филологија, култура и образование [Електронски извор] : зборник на трудови / Четврта меѓународна научна конференција, 23-25 мај 2019, Воронеж = Филологија, култура и образование : сборник статей / Четвертая международная научная конференция, 23-25 мая 2019, Воронеж = Philology, culture and education : conference proceedings / Fourth international scientific conference, 23-25 May 2019, Voronezh. - Штип : Универзитет "Гоце Делчев" = Университет имени Гоце Делчева = Shtip : Goce Delcev University, 2019

Начин на пристап (URL): <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Текст во PDF формат, содржи 368 стр. , табели. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 31.12.2019. - Abstracts кон повеќето трудови. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-698-1

1. Насп. ств. насл.

а) Книжевност - Собири б) Јазици - Собири в) Култура - Собири г)

Образование - Собири

COBISS.MK-ID 111947786

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД

Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ

Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД

Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ

Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД

Генадиј Ф. Коваљов, Филолошки факултет при ВГУ

Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)

Даниела Коцева (Македонија)

Драгана Кузмановска (Македонија)

Ева Ѓорѓиевска (Македонија)

Марија Кусевска (Македонија)

Силвана Симоска (Македонија)

Татјана Стојановска Иванова (Македонија)

Лариса В. Рибачева (Русија)

Софија Заболотнаја (Русија)

Татјана А. Тернова (Русија)

Татјана Атанасоска (Австрија)

Олег Н. Фенчук (Белорусија)

Јулиа Дончева (Бугарија)

Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)

Душко Певуља (Босна и Херцеговина)

Волф Ошлис (Германија)

Волфганг Моч (Германија)

Габриела Б. Клајн (Италија)

Михал Ванке (Полска)

Мајкл Рокланд (САД)

Даниела Костадиновиќ (Србија)

Селена Станковиќ (Србија)

Тамара Валчиќ-Булиќ (Србија)

Ахмед Ѓуншен (Турција)

Нецати Демир (Турција)

Шерифе Сехер Ерол Чал'шкан (Турција)

Карин Руке-Бруген (Франција)

Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Ирина Аржанова

Марица Тасевска

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)

Марјана Розенфелд (руски јазик)

Биљана Иванова (англиски јазик)

Снежана Кирова (англиски јазик)

Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Ирина Аржанова

Костадин Голаков

Марица Тасевска

Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет

Филолошки факултет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД

Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ

Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД

Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ

Виолета Димова, Филологический факультет при УГД

Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ

Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македония)

Даниела Коцева (Македония)

Драгана Кузмановска (Македония)

Ева Гёргиевска (Македония)

Мария Кусевска (Македония)

Силвана Симоска (Македония)

Татьяна Стояновска-Иванова (Македония)

Лариса В. Рыбачева (Россия)

Софья Заболотная (Россия)

Татьяна А. Тернова (Россия)

Татьяна Атанасоска (Австрия)

Олег Н. Фенчук (Беларусь)

Юлиа Дончева (Болгария)

Биляна Марич (Босния и Херцеговина)

Душко Певуля (Босния и Херцеговина)

Вольф Ошлис (Германия)

Волфганг Моч (Германия)

Габриелла Б. Клейн (Италия)

Ева Бартос (Польша)

Михал Ванке (Польша)

Майкл Рокланд (США)

Даниела Костадинович (Сербия)

Селена Станкович (Сербия)

Тамара Валчич-Булич (Сербия)

Ахмед Гюншен (Турция)

Неджати Демир (Турция)

Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турция)

Карин Рукэ-Брутэн (Франция)

Танван Тонтат (Франция)

Ученый секретарь

Ирина Аржанова

Марица Тасевска

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)

Марьяна Розенфельд (русский язык)

Бильяна Иванова (английский язык)

Снежана Кирова (английский язык)

Татьяна Уланска (английский язык)

Техническое редактирование

Ирина Аржанова

Костадин Голаков

Марица Тасевска

Славе Димитров

Адрес организационного комитета

Университет им. Гоце Делчева – Штип

Филологический факультет

ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македония

Воронежский государственный университет

Филологический факультет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Э-почта: filko.conference@gmail.com

Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD

Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU

Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD

Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU

Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD

Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU

Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Daniela Koceva (Macedonia)

Dragana Kuzmanovska (Macedonia)

Eva Gjorgjievska (Macedonia)

Marija Kusevska (Macedonia)

Silvana Simoska (Macedonia)

Tatjana Stojanovska-Ivanova (Macedonia)

Violeta Dimova (Macedonia)

Larisa V. Rybatcheva (Russia)

Sofya Zabolotnaya (Russia)

Tatyana A. Ternova (Russia)

Tatjana Atanasoska (Austria)

Oleg N. Fenchuk (Belarus)

Yulia Doncheva (Bulgaria)

Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)

Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)

Wolf Ochlies (Germany)

Wolfgang Motch (Germany)

Gabriella B. Klein (Italy)

Ewa Bartos (Poland)

Michal Wanke (Poland)

Danijela Kostadinovic (Serbia)

Selena Stankovic (Serbia)

Tamara Valchic-Bulic (Serbia)

Ahmed Gunshen (Turkey)

Necati Demir (Turkey)

Şerife Seher Erol Çalışkan

Karine Rouquet-Brutin (France)

That Thanh-Vân Ton (France)

Michael Rockland (USA)

Conference secretary

Irina Arzhanova

Marica Tasevska

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Maryana Rozenfeld (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Snezana Kirova (English)

Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Irina Arzhanova

Kostadin Golakov

Marica Tasevska

Slave Dimitrov

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State Universiy

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Боровикова Яна – ОРГАНИЗАЦИИ ОБУЧЕНИЯ ЛИЦ ТРЕТЬЕГО ВОЗРАСТА.....	4
2. Бубнов Александр – ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ СТУДЕНЧЕСКИХ И КУРСАНТСКИХ ГРУПП В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ В ВУЗЕ.....	12
3. Bunčić Suzana R. – KAPOR`S <i>CONFESSIONS</i> BETWEEN METAFICTION, FICTION AND AUTOBIOGRAPHY.....	17
4. Бутусова Наталия – ОБ АКТИВНЫХ МЕТОДАХ ИЗУЧЕНИЯ ПРАВА В ВУЗЕ.....	24
5. Витанова Рингачева Ана – РЕЛИКТИ НА ШАМАНИЗМОТ КАКО НИШКА НА ПОВРЗУВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКАТА И РУСКАТА ТРАДИЦИЈА.....	35
6. Власова Надежда – ЛЕКСИЧЕСКИЕ ИГРОВЫЕ УПРАЖНЕНИЯ НА ДОВУЗОВСКОМ ЭТАПЕ ИЗУЧЕНИЯ РКИ.....	42
7. Гайдар Карина – ВУЗЫ НА ПОРОГЕ НОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ: КАК СОВМЕСТИТЬ ПЛОХО СОВМЕЩАЕМОЕ, ИЛИ НУЖНЫ ЛИ ОКСЮМОРОНЫ ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ?	49
8. Гладышева Светлана – ЖУРНАЛЫ ДЛЯ ДЕТЕЙ В СОЦИОКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ РУССКОГО ЗАРУБЕЖЬЯ (1920-1940-Е ГГ.)	56
9. Голицына Т.Н., Заварзина В.А. – ЖАРГОННАЯ ЛЕКСИКА В РОССИЙСКОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ДИСКУРСЕ НОВЕЙШЕГО ПЕРИОДА.....	62
10. Грачева Жанна – ТЕМПОРАЛЬНОЕ МАРКЕМНОЕ ПРОСТРАНСТВО В РОМАНЕ В. НАБОКОВА «МАШЕНЬКА»	66
11. Гркова Марија – УСВОЈУВАЊЕТО НА <i>ИМЕНКИТЕ</i> ВО VI И ВО VII ОДДЕЛЕНИЕ ВО ШТИПСКО.....	76
12. Грујовска-Миланова Сашка – КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА НА УПОТРЕБАТА НА МОДАЛНИТЕ ГЛАГОЛИ КАКО МАРКЕРИ ЗА ЕВИДЕНЦИЈАЛНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК.....	83
13. Ѓорѓиева Димова Марија – ИНТЕРДИСКУРСИВНИОТ ТАНЦ МЕЃУ РОМАНОТ И ИСТОРИЈАТА.....	89
14. Данькова Т.Н. – ЯЗЫКОВОЕ ВОПЛОЩЕНИЕ ЛЮБВИ К РОДИНЕ В ТВОРЧЕСТВЕ Н.М. РУБЦОВА.....	96
15. Денкова Јованка – МАКЕДОНСКО-РУСКА КНИЖЕВНА ПАРАЛЕЛА (ВАНЧО НИКОЛЕСКИ–САМУИЛ МАРШАК.....	103
16. Жаров Сергей - СВОБОДА КАК ПРОБЛЕМА ОБУЧЕНИЯ В КУЛЬТУРАХ ВОСТОКА И ЗАПАД.....	110
17. Žigić Vesna, Stekić Dunja, Martać Valentina – DIFFICULTIES THAT PEOPLE WITH VISUAL IMPAIRMENT HAVE IN ACCESSIBILITY TO WEB INFORMATION BY USING THE AUDITORY ACCESS.....	112
18. Зыкова Наталья, Мазкина Ольга – ФОРМИРОВАНИЕ КОНФЛИКТОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПОРТИВНЫХ ТРЕНЕРОВ В УСЛОВИЯХ РЕАЛИЗАЦИИ НОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ.....	122

19. Ивановска Билјана – ГОВОРНИОТ ЧИН „ОДБИВАЊЕ“ И НЕГОВА РЕАЛИЗАЦИЈА КАЈ МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ НА СТРАНСКИ ЈАЗИК.....	127
20. Караниколова-Чочоровска Луси – СУПТИЛНИТЕ ПРОТИВРЕЧНОСТИ ВО ЛИРИКАТА НА ПЕТАР ПЕРЕДОВИЌ.....	135
21. Кашкина Марина – РАЗВИТИЕ АНАЛИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ ИСТОРИИ.....	141
22. Кибальниченко Сергей – ПРОБЛЕМА ДИАЛОГИЗМА В ТВОРЧЕСТВЕ Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО И ВЯЧ. ИВАНОВА	145
23. Kyrchanoff Maksym W. – HERITAGE OF NIKOLAI LESKOV AND CULTURAL INFLUENCES IN CONTEXTS OF RUSSIAN-AMERICAN LITERARY PARALLELS.....	151
24. Кислова Дарья – СРАВНЕНИЕ КАК СРЕДСТВО ВЫРАЖЕНИЯ СПЕЦИФИКИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО МИРОВОСПРИЯТИЯ (НА МАТЕРИАЛЕ ТЕКСТОВ НАТАЛЬИ О’ШЕЙ)	160
25. Комаровская Елена, Жиркова Галина – КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПЕДАГОГОВ КАК ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА.....	166
26. Кортунова Лилия – ТЕХНОЛОГИЯ «ДЕБАТЫ» КАК ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ТИП ОБУЧЕНИЯ И СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ	177
27. Koteva-Mojsovska Tatjana, Shehu Florina – THE INITIAL EDUCATION OF TEACHER AND ITS CONNECTION TO PRACTICE IN THE “SOCIETY OF KNOWLEDGE”.....	181
28. Коцева Весна – ЕКСПЛИЦИТНИТЕ ОБЈАСНУВАЊА КАКО НЕОПХОДНА ИЛИ НЕПОТРЕБНА КОМПОНЕНТА ВО РАМКИТЕ НА ПОУЧУВАЊЕТО ГРАМАТИКА СО ОБРАБОТКА НА ИНПУТ	187
29. Koseva Daniela, Mirascieva Snezana – EDUCATION - NEED OF CULTURE.....	195
30. Кузмановска Драгана, Кирова Снежана, Иванова Биљана – ФРАЗЕОЛОГИЗМИТЕ КАКО ВАЖНА АЛКА ВО ПРОЦЕСОТ НА УСВОЈУВАЊЕ НА СТРАНСКИОТ ЈАЗИК.....	199
31. Кузмановска Драгана, Мрмеска Викторија – МАКЕДОНСКО-ГЕРМАНСКИ ПОСЛОВИЧНИ ПАРАЛЕЛИ СО АНИМАЛИЗМИ.....	204
32. Леонтиќ Марија – ЗБОРОВНИ ГРУПИ СО ПРИСВОЕН СУФИКС ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НИВНОТО ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	210
33. Лесневская Димитрина – БОЛГАРСКАЯ СЛАВИСТИКА – СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	216
34. Лумпова Лидия – ЯВЛЕНИЕ ДИАЛОГИЧНОСТИ В РОМАНЕ-ЭПОПЕЕ Л.Н. ТОЛСТОГО «ВОЙНА И МИР».....	222
35. Мартиновска Виолета – МАКЕДОНСКО-РУСКИ КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ...	229
36. Milanović Nina S. – SYNTAX-STYLISTIC FEATURES OF COMPARATIVE STRUCTURES IN THE NOVEL <i>WE, DELETED</i> BY S. VLADUŠIĆ.....	234
37. Младеноски Ранко – ОКСИМОРОНОТ ВО „НЕЖНОТО СРЦЕ НА ВАРВАРОТ“ ОД ВЕНКО АНДОНОВСКИ.....	240

38. Негриевска Надица - ЗНАЧЕЊЕТО НА ИТАЛИЈАНСКИТЕ ПРОСТИ ПРЕДЛОЗИ FRA и TRA И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	248
39. Недосейкин Михаил – КУЛЬТУРНАЯ ПАМЯТЬ И МОТИВ «ОБРЕТЕНИЯ СЕБЯ» В РОМАНЕ М. ОНДАТЖЕ «АНГЛИЙСКИЙ ПАЦИЕНТ».....	256
40. Недялкова Наталия Дмитриевна – СОВРЕМЕННАЯ МАКЕДОНСКАЯ ПОЭЗИЯ – ОТ СИМВОЛИЗМА ДО МАГИЧЕСКОГО СВЕРХРЕАЛИЗМА.....	262
41. Ниами Емил, Голаков Костадин - СУПСТАНТИВИРАНИТЕ ПРИДАВКИ И ПРИЛОШКИ ОПРЕДЕЛБИ ВО РУСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК...	269
42. Никифоров Игорь – ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ КОНСТРУКТИВНОГО РАЗРЕШЕНИЯ МЕЖЛИЧНОСТНЫХ КОНФЛИКТОВ В ВОИНСКИХ КОЛЛЕКТИВАХ	274
43. Пляскова Елена – НАЦИОНАЛЬНАЯ СПЕЦИФИКА НЕМЕЦКИХ КОМПАРАТИВНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ.....	279
44. Позднякова О.В. – СОВРЕМЕННЫЙ РЕБЕНОК И ДЕТСКАЯ КНИГА. НОВЫЕ ВЕКТОРЫ РАЗВИТИЯ.....	286
45. Попов Сергей – ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ЛЕКСИКИ РАЗЛИЧНЫХ ЯЗЫКОВЫХ ГРУПП В ТОПОНИМИИ ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ.....	292
46. Пороткова Наталья, Соловьева Ирина – ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКОЙ САМОСТОЯТЕЛЬНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ СТУДЕНТОВ – ПСИХОЛОГОВ.....	297
47. Прасолов Михаил – ОНТОЛОГИЧЕСКИЙ СТАТУС ЯЗЫКА И НЕУСТРАНИМОСТЬ АВТОРА: ЗАМЕЧАНИЯ К ФИЛОСОФИИ ИМЕНИ С.Н. БУЛГАКОВА	301
48. Ристова Цветанка – АНАЛИЗА НА ПРЕДНОСТИТЕ И МОЖНОСТИТЕ ОД УЧЕЊЕТО НА ДАЛЕЧИНА ВО ОБРАЗОВАНИЕТО НА ТУРИЗМОТ И ХОТЕЛИЕРСТВОТО.....	308
49. Романова Светлана – ЖАНРОВОЕ СВОЕОБРАЗИЕ ТВОРЧЕСТВА РУССКОЯЗЫЧНОГО АВТОРА БЕЛАРУСИ ЭДУАРДА СКОБЕЛЕВА (НА ПРИМЕРЕ РОМАНА «БЕГЛЕЦ»)	315
50. Сверчков Дмитрий – СОСТАВЛЯЮЩИЕ ИНДИВИДУАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТРАЕКТОРИИ КУРСАНТА И ИХ КОМПОНЕНТЫ.....	322
51. Shehu Florina, Koteva Mojsovska Tatjana – TEACHERS' INTERCULTURAL COMMUNICATION COMPETENCIES IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION....	328
52. Сидоров Владимир, Харьков Иван – ЦЕННОСТИ В КОНТЕКСТЕ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ ПРЕДПОЧТЕНИЙ ИНДИВИДОВ КАК НРАВСТВЕННЫЕ И ЭСТЕТИЧЕСКИЕ ИМПЕРАТИВЫ, ВЫРАБОТАННЫЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОЙ КУЛЬТУРОЙ.....	336
53. Сидорова Е.В., Швецова О.А. – ПРОЕКТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ В ШКОЛЕ И ВУЗЕ (К ВОПРОСУ О ПРОБЛЕМАХ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ	341
54. Симонова Светлана, Белоусов Арсений – К ВОПРОСУ ОБ ЭВТАНАЗИЙНОЙ ПАРАДИГМЕ СОВРЕМЕННОЙ КУЛЬТУРЫ И ТЕНДЕНЦИЯХ ЕЕ ПРЕОДОЛЕНИЯ.....	346
55. Соколова Марија – ЈАДРОТО НА ЈАЗИЧНОТО СОЗНАНИЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	355

56. Тасевска Марица, Хаџи-Николова Адријана – УСВОЈУВАЊЕ НА ВЕШТИНАТА ЗБОРУВАЊЕ ВО НАСТАВАТА ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК.....	360
57. Тодорова Марија – НЕВЕРБАЛНА КОМУНИКАЦИЈА ВО НАСТАВАТА.....	373
58. Токарева Наталџа Владимировна – КАТЕГОРИЈА МЕЧТЫ В ПОЕЗИИ Д.В. ВЕНЕВИТИНОВА.....	377
59. Тужикова В.И. – ОСОБЕННОСТИ ЭТНОСТЕРЕОТИПОВ РУССКОЙ МОЛОДЕЖИ.....	382
60. Фиљушкина Светлана, Борискина Жанна – АВТОР В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКОМ ПРОИЗВЕДЕНИИ (НА МАТЕРИАЛЕ КНИГИ Г. ГРИНА «GETTING TO KNOW THE GENERAL. THE STORY OF AN INVOLVEMENT», 1984.).....	390
61. Хаџи-Николова Адријана, Тасевска Марица – СТРАТЕГИИ ЗА УЧЕЊЕ СПОРЕД ОКСФОРД.....	394
62. Христова С.Н. – ФОРМЫ ОБРАЩЕНИЯ Ты / Вы И You В ЭТИКЕТНОЙ РЕЧИ РУССКИХ И АНГЛИЙСКИХ АРИСТОКРАТОВ XIX ВЕКА В АСПЕКТЕ СОЦИОЛИНГВИСТИКИ (НА МАТЕРИАЛЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ РУССКОЙ И АНГЛИЙСКОЙ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ)	403
63. Цацков Оливер – ДУШАН БУДИМИРОВИЌ И СЕРГЕЈ МИХАЈЛОВ ОСНОВОПОЛОЖНИЦИ НА ТЕАТАРСКИОТ И МУЗИЧКИОТ ЖИВОТ ВО ШТИП ПОМЕЃУ ДВЕТЕ СВЕТСКИ ВОЛНИ.....	413
64. Чарыкова Ольга – ИМПЛИЦИТНЫЕ КАТЕГОРИИ В СИСТЕМЕ РУССКОГО ЯЗЫКА.....	420
65. Шутаров Васко – МЕДИУМСКАТА ПИСМЕНОСТ И НОВИТЕ ОБРАЗОВНО-КУЛТУРНИ ПРЕДИЗВИЦИ.....	425

**ДУШАН БУДИМИРОВИЌ И СЕРГЕЈ МИХАЈЛОВ
ОСНОВОПОЛОЖНИЦИ НА ТЕАТАРСКИОТ И МУЗИЧКИОТ
ЖИВОТ ВО ШТИП ПОМЕЃУ ДВЕТЕ СВЕТСКИ ВОЈНИ**

Оливер Цацков
доцент, Универзитет „Гоце Делчев“, Р.С.Македонија
oliver.cackov@ugd.edu.mk

Апстракт

Во трудот посебен акцент е даден на исклучителниот придонес на режисерот и драматург Будимировиќ-основач на првиот штипски театар и неговата интензивна театарска активност во Штип помеѓу двете светски војни. Исто така во темата простор е даден и на Михајлов, музичкиот педагог и композитор заслужен за развојот на музичката култура на Штип. Сергеј Михајлов како руски мигрант дојден во Штип својот творечки врв го достигнал со поставувањето на првата опера во Македонија. Исто така тој оспособил и многу генерации музички уметници кои дури и денес остават белег од она што тој го поставил како музичка основа. Посебно место е дадено на плејадата млади штипјани кој со целата сила на својот талент и уште поголема љубов создадоа театарски и музички живот во Штип помеѓу двете светски војни.

Клучни зборови: театар, образование, култура, музика.

**DUSAN BUDIMIROVICH AND SERGEI MIKHAILOV
FOUNDERS OF THE THEATER AND MUSIC
LIFE IN STIP BETWEEN TWO WORLD WARS**

**Oliver Cakov, University „Goce Delcev,, – Stip, Republic of N.Macedonia
oliver.cackov@ugd.edu.mk,**

Abstract

In the paper, special emphasis is given to the exceptional contribution of the director and playwright Budimirovich-founder of the first Stip Theater and his intensive theater activity in Stip between the two world wars. Also in the theme space is given to Mihailov, the music pedagogue and composer honored for the development of the music culture of Stip. Sergei Mikhailov, as a Russian migrant who came to Stip, reached his creative peak with the installation of the first opera in Macedonia. He also has enabled many generations of music artists who even today leave a mark on what he has set as a musical basis. A special place was given to the playboy young people from Stip who, with the full force of their talent and even greater love, created a theater and musical life in Stip between the two world wars.

Key words: theater, education, culture, music.

Во историјата на секој народ достигнувањето во областа на културата и уметноста отсекогаш биле и остануват едно од основните обележја и трајни вредности врз кој се почитува еден народ не само во својата земја, туку и пошироко. За да се осветлат сите компоненти што дават тон на општествено политичките, културно просветните и духовен живот во Штип во периодот помеѓу двете светски војни неминовно е тие да бидат согледани во контекст на целокупната состојба во која не најде македонскиот народ во овој период. Културниот живот, вклучително и театарската дејност, во Македонија по Првата светска војна е детерминиран од историско-политичките околности во кој се нашла нашата земја. По завршувањето на Првата светска војна, на 1.12.1918 година се формирала новата држава Кралството на Србите Хрватите и Словенците (СХС). Македонија влезе во составот на Кралството Србија. Првата светска војна оставила видливи траги и последици во севкупниот политички, економски, и духовно-просветен живот во Штип и неговата околина. Македонскиот народ имал богата театарска традиција. За илустрација доволно е да самосе спомне богатата театарска активност во Скопје, Битола и Штип за да се добие престава од кога и во каков обем театарот бил дел од духовниот живот на овој народ. Интересот што го поседувале македонските битови драми помеѓу двете светски војни, целосно ги полнеле салите. Тоа е само уште една потврда дека народот не бил без своја театарска култура.

Појавата на македонската драма помеѓу двете светски војни не била случајна, туку повеќе историски нужна и колективна, за трансформација на животот на македонскиот народ. Историската компонента се состои во театарската и драмска традиција на македонскиот народ воопшто, а со тоа се подразбира и во Штип. Културниот живот во Штип доживеал нов подем непосредно по завршувањето на Првата светска војна. Тоа се однесува на драмскиот музичкиот, хорскиот, како и активности поврзани со физичката култура. Носители на овие активности во оваа време биле професори, учители, ученици од гимназијата, студенти како и граѓани од градот.

Театарската традиција во Штип е голема. Во тој контекст зборува фактот дека првата престава во Штип е преставена на јавноста уште во далечната 1895 година. Има реални претпоставки дека поради буђењето на македонската национална свест во Штип драмски едночинки можеби и свои, давале, со своите ученици Гоце Делчев и Даме Груев. Од книгата на професор Љубен Лапе, Одбрани текстови од историјата на македонскиот народ го користи текстот напишан од Даме Груев од неговите спомнени ќе запише: Имавме голем наплив на слушачи. Идната година се даваа на штипската сцена театрални престави: Ифко и слични револуционерни пиеси. Земавме учество Јас, Делчев, Делииванов, а читавме и предавања²²².

Сепак, организиран театарски живот во Штип започнал со доаѓањето на Будимировиќ во Штип во 1920 година. Тоа не значи дека и пред 1920 година дека не се давале театарски престави. Иницијатива за такви престави кој се давале во гимназијата во Штип биле поттикнати од професорот Драгослав Илиќ. Според сеќавањата на Благородна Бурева првата македонска оперска примadona ќе запише: Тој од 1920 година па се до доаѓањето на Душан Будимировиќ во февруари 1923 година со гимназијалците подготвуваше драмски престави во кој земале учество и некој младинци, трговци, занаетчи. Тој ги подготвил следните престави: Гидо, Зона Замфирова, Лажа и паралажа и други. Присуството на Душан Будимировиќ во Штип и во културниот и духовен живот на овој град е како

²²² Лапе Љубен, *Одбрани текстови за историјата на македонскиот народ*, (Скопје, МАНУ) 1965.34.

резултат на барањето на театарскиот Одбор од Штип и големиот Бан да се обезбеди професионалец кој ќе раководи со театарот поради забележаниот успех што го покажувале членовите на драмската секција и зголемената потреба на населението за таков вид на престава. Нема дилема дека за почетоците на театарската активност во Штип има дадено и гостувањето на скопскиот театар од 8 до 22 јуни 1923 година. Вака ќе го опише Душан Будимировиќ неговото доаѓање во Штип. Беше „ тоа на крајот на февруари 1923 година кога пајтонот шибан од ветерот преку Овче Поле пристигна во Штип со премрзнатите патници и застанав пред Гранд Хотел. На ѕидовите беа залепени рачно напишани плакати со објава на гимназиската забава што се одржувала тој ден. На програмата на била објавена изведбата на „ Женидба “ од Гогољ во режија на Методија Поповиќ, тогашен матурант“.²²³

Кој бил Душан Будимировиќ.²²⁴ Иницијатор за отварање постојан театар во Штип го дал токму Душан Будимировиќ. Тој ќе ја реализира оваа идеја, која ќе најде на силно разбирање од наставниците, професорите, учениците и други штипски интелектуалци. Тој е основач и на музичкото училиште при штипскиот театар. На 10.8.1923 година Големиот Жупан на Брегалничката област го подготвила и Правилникот на Штипското театарско друштво. За прв управник и режисер бил поставен Душан Будимировиќ личност која најмногу по своите квалитети одговара за да ја извршува оваа должност. Истата година штипскиот театар бил прогласен за повластен.

За овој настан Тодор Мановиќ²²⁵ ќе запише: “Тој со нас во април 1923 ја изведе Молериовата „Тврдица“, а во август истата година се основа и штипското театарско здружение. Претседател на истото бил Сава Петровиќ познат во Белград со својот поетски псевдомин Арман Дивал. Управник на театарот до јуни 1926 година бил Будимировиќ и до тогаш за три години во Штип дадовме но и на честите гостувања во околните градови и села над 300 престава. Ова било забелажано и во печатот, а салите секогаш биле исполнети. Театарот го основал самиот народ бидејќи се што требало да се гради од областа на културата доаѓало по негова иницијатива. Театарот во Штип со репертоарот кој можел да се пофали било дело на самите штипјани. Единствениот човек кој им помогнал да ја реализираат оваа нивна желба бил токму Душан Будимировиќ. Тој го воодушевил Штип. Успешното гостување на скопскиот театар од 8 до 22 јуни бил голем поттик за штипските аматери. За овој настан во весникот „Политика „ од 8 јуни 1923 пишува: „Денес во Штип ќе пристигне скопскиот Народен театар. Меѓу граѓанството владееше голема заинтересираност. Репертоарот ветува убави наслади: „Вообразен болен од Молиер, “Ревизор“ од Гогољ, Чеховата “ Змија девојка, „ Карлова тетка “, Коштана и други. Со каков жар и ентузијазам работел колективот на овој театар зборува фактот дека од нивното формирање од 1923 до август 1925 година реализирале околу 300 престава. Периодот од управувањето на повластениот театар во Штип од старана на Будимировиќ во повеќе весници овој период го нарекувале преродбенички и ренесансен. Активностите на штипскиот театар не се сведуваат само на градот Штип туку и пошироко во

²²³ Николовски Атанас, Културните дејности и институции во Штип, (Скопје, Трудбеник, 1965) 21.

²²⁴ Роден во Загреб на 30.1.1890 година. Основно образование завршил во Загреб, а гимназија во Нови Сад. Во Загреб најпрво се запишал на Правен факултет но набргу се префрлил на Филозофскиот каде студирал славистика и германистика, а кај професорот Мусиќ учел и драмска уметност. Во Дрезден и Белград студирал драматургија и режија, во народниот театар во Нови Сад бил ангажиран како драматург и режисер. Последните години од својот живот ги поминал во Белград и работел како режисер и предавач на Филмската Академија. Во Белград и починал 1959 година.

²²⁵ Мановиќ Тодор, *Културата и културните активности во Штип и штипско меѓу двете светски војни книга. I* .(Скопје, Матица македонска, 2000). 102.

целиот регион. Следувале гостувања во Кочани,Радовиш, Гевгелија, Неготино Кавадарци,Свети Николе .Биле прикажани вкупно 135 престапи во 9 градови и села.Колку и како да го очекуваме присуството на овој театарски човек во нашата средина кој е дојден со специјална мисија и со сите мириси на тогашната политика,сепак,за него е поврзано театарското воскреснување во животот на штипјани.При “што ниту во еден момент на сме подготвени да го намалиме придонесот на плејада млади штипјани дипломирани философи,лекари,инжинири, едуцирани студенти кој со сета силина на нивниот талемнт и уште поголема љубов,создадоа театар и навика на театарскиот живот“.²²⁶

До крајот на 1923 година Народниот театар од Штип ги реализирал следните драмски творби:Гроф Мишка од Флер,Лилјак од Хафнер,Кирјања од Стерија Поповиќ,Нушичевиот Свет, *Хасанаганица* од Огризовиќ и други, а од комедиите : доктор Робен, Чаша чај, Клуч и други.За време на неговото управување се случило нешто особено интересно кое било од големо значење за продолжување на континуитетот на театарската активност во Штип. Имено, во 1925 година била изградена новата театарска зграда подигната на темелите на старата. Од овој период потекнува и писмото од Будимировиќ испратено во 1924 година со кое го моли Министерот за Просвета да овозможи преместување од Гевгелија во Штип наставникот Сергеј Михајлов кој многу би придонел да продолжи со работа музичкото училиште. Министерството излегло во пресрет и Сергеј бил преместен воШтип.Потпишал договор за работа со градското пеачко друштво и со театарот.Никој од овој момент не можел да претпостави од какво големо значење е доаѓањето на овој доајен за музичкиот живот за Штип.Сергеј бил запознаен дека во Штип има многу руски емигранти,кој го одбрале токму овој град за нивен престој.Руските емигранти биле од најразлични профили.Професори,инжинери,лекари,техничари,шофери и други. Кој бил Сергеј Михајлов.²²⁷ Од особено значење е средбата и соработката со Душан Будимировиќ. Сергеј за овој настан ќе запише.Во градот функционираше еден мешовит хор и имаше добри гласови од кој ќе ги издвојам Благородна Бурева, Славко Нетков, Ристо Горгичков и Панче Миrowsки.Во хорот пееле ученици наставници,чиновници многу од штипската младина. Душан и јас негубејќи го времето се договоривме за еден смел обид, користејќи го овој гласен материјал со кој можеше да располагаме за на градот дадеме една опера.

И, така се роди идејата да се реализира и да блесне со сиот свој сјај првата оперска престава не само во Штип туку и во цела Македонија,Палјачи од Ругеро Леонкавалов.За прв пат пред јавноста била преставена на 29.08 во 1925 година. Изведбата на оваа опера ја означила највисоката уметничка амплитуда на овој театар.Правта опера изведена во Штип наиде на големо воодушевување и многу позитивни коментари не само кај публиката туку и во печатените гласила во Кралството Југославија.Секавајќи се на подготовките на првата опера Сергеј ќе запише:“јас и Бугимировиќ се договоривме за еден смел обид на Штип да му приредиме една оперска престава. Наидовме на сестрана согласност кај членовитте на хороти според бројот на избраните се решивме за Палјачи која има

²²⁶ Петров Кирил,*Театарски записи*(Штип:СУМ,2015).41.

²²⁷ Бил роден во Харков 1885 година.Роден е во руско богато семејство во кој имал можност уште од детските години да учи музика,затоа што,и самиот истакнува во своите мемоари дека учењето музика било задолжително. Во 1914 година стапува во Руската армија. Бидејќи работел во гранична единица под притисок на тогашните настани го напушта својот дома тргнува во неизвесност заедно со својата сопруга. Најпрво во Кавказ потоа во Крим,Цариград,за на крајот да биде префрлен во Солун,а потоа во Гевгелија ,Македонија на крајот од Првата светска војна. Во 1924 година пристигнува во Штип и во истиот останува се до својата смрт во 1975 година. Оспособил многу генерации музички ученици,кој порано и денес,даваат тона на музичкиот живот не само во Штип и Македонија. Како благодарност за творечката работа на Сергеј Михајлов ,граѓаните на град Штип на своето средно музичко училиште му го посветија токму неговото име.

само пет гласови. Главните личности со солистите ги работевме кај мене дома, со хорот во Гимназијата каде што имаше клавир. Во салата на Офицерското дом во Штип ја одржавме и премиерата со триумфален успех и тоа 23 години порано од првата опера изведена во Скопје во 1947 година со преставата Кавалерија Рустикана од Маскини.²²⁸

По Палјачи следувале и вечери исполнети со фрагменти од Севилскиот берберин, Фауст, Гејша. За сите овие премиери, за многубројните репризи стоел, тој, Сергеј Михајлов режисер, педагог, композитор, диригент, а по потреба дури и суфлер. Тој создаде многубројни таленти воведувајќи ги во тајните на музиката. За ова златно време за музичкиот живот во Штип се сеќава и познатиот солист на оперските изведби во Штип и активен учесник во музичкиот живот на градот Славе Кикиритков кој вели: “Со доаѓањето на Михајлов во Штип на 6 февруари 1924 година, за наставник по музичко образование во Штип и дополнителни часови по математика и француски јазик, музичкиот живот во градот започнува да добива повисок степен односно покрај драмите во театарот се започнало и со подготовки на опери, оперети и пасторали. Проблеми со гласовите немаше, заради тоа што во градот постоеше градскиот хор Абрашевиќ, како и гимназискиот хор кој располагаше со инвзородно добри и талентирани машки и женски гласови“.²²⁹

Колкав бил ентузијазмот за збогатување на музичкиот живот во градот, најдобра илустрација е податокот дека од 1924 година до 1927 година во Штип биле реализирани следните опери и оперети: Леонкаваловата “Палјачи“, Шарлгуновиот “Фауст“, “Севилскиот бербер“ од Русини, “Травијата“ од Верди, “Кармен“, „Ружица“ од Сергеј Михајлов.

За да се постигнеле што подобри резултати Управникот Душан Будимировиќ настојувал да го збогати театарот со стручни книги. Книгите заедно со костумите биле употребувани како пример при шиењето на облека, а самиот Душаним давал упатства како да ги изработат костумите. Што се однесува до библиотеката со уметнички дела, во почетокот на 1925 година располагала со 73 дела кој главно били и поставувани на сцената. Активноста на театарот не била воопшто лесна и едноставна. Истата била следена со многу тешкотии од кој најизразени биле финансиските. Поради тоа Будимировиќ, често се обраќал до Големият жупан како и до Министерството за Просвета како и до Општината Штип барајќи повеќе средства за театарот да го подигне нивото на својата работа, што за штипјани значело многу. Душан Будимировиќ и Славко Нетков ја напишале драмата „Македонка“. Оваа инвзородно дело ќе предизвика голем успех не само во Штип туку и пошироко во Македонија. Делото наиде на голем успех бидејќи публиката многу била наклонета кон романтизмот и традициите. Тоа и не било ништо чудно со оглед на тоа дека тематиката во драмата потекнува од тешкото секојдневие на населението.

Ристо Стефановски во својата студија “Театарот во Битола и Штип меѓу двете светски војни“ за ова драма ќе запише: “Тоа е народна игра со пеење во три чин. Дејствието на пиесата е поставена на обработување на земјата во нашите краишта. Во таа основна теза е испреплетена и љубовта на населеникот од Србија Перо кој лик го играл Божо Митровиќ, со македонката Павлина (Благородна Бурева). Нивната љубов наишла на извесни прчки но заврѓува со брак што симболично го покажува патот на заедничкиот живот на мештаните и доселениците. Успехот на пиесата бил одличен, а доволно е да се каже дека

²²⁸ Митев Димитар, *Музичкиот живот во Штип помеѓе двете светски војни*, (Скопје: Глобус, 1995) 31.

²²⁹ Цацков Кирил, *Просветата и културата во Штип и Штипско меѓу двете светски војни*, (Скопје: Глобус, 1995), 77.

мораше шест пати да се повтори.Што значи свеста за народната заедница фатила длабоки корени за најшироките народни слоеви“.²³⁰ Крајот на ова драма е среќен и се завршува со песна ора и игри.Во прилог на ова треба да се споменат и драмата на Васил Хаџикимов “Маруша“ која била изведена исто така со артисти од Штипскиот театар во 1925 година. Драмите “Македонка“ и “Маруша“ се од особена важност за македонската литература затоа што четири години пред појавата на “Ленче Кумановче“ биле изведени во штипскиот театар и тоа на македонски,штипски дијалект. Театарот продолжил мошне амбициозно во периодот во 1924-25 година со својата програма.Театарот побарал од Белград да им испратат два ученика-дипломци од Белградската артистичка школа,и други професионалци,за да се вработат во Штип и да им помогнат на месните аматери. На репертоарот биле прикажувани пиеси од познати европски писатели како на пример:Шекспир, Гогољ,Толстој,Нушиќ.

Кога драмската дејност во овој период го достигнала својот зенит на активности, неочекувано без било какво образложение Будимировиќ поднел писмена оставка во 1925 година. Како причина за неговата оставка власта го навела тоа што тој најмногу простор отстапил на класиците од светската литература наместо од српската.Исто така му се забележувало дека преставите што ги подготвувал биле економски неисплатливи и правеле големи трошоци.Ова било доволно како причина за негово разрешување од должноста управник на театарот во Штип. На негово место бил поставен Душан Цветковиќ актер од скопскиот театар. Добрите денови поминати во Штип Будимировиќ никогаш не ги заборавил.Не го заборавил и заедничкото дружење со аматерите,штипската публика и многуте поставени драмски дела.Како режисер во Позориштето во Нови Сад тој ги поставил на репертоарот и делата на Нетков, Хаџикимов и Михајлов.Со доаѓањето на Цветковиќ за управител на театарот во Штип целосно се посветил на работата на истиот, за да го продолжи така како што било за времето на Будимировиќ, помеѓу двете светски војни.И, денес кога уметничкото реноме на Театарот во Штип ги помина границите на нашата Република ќе констатираме дека сегашниот ансамбал ги влече своите корени од традицијата на луѓето од периодот помеѓу двете светски војни кој така започнале како актери, пеачи прикажувајќи пиеси со пеење оперети и опери.Така се создал и работел театарот во Штип една од најзначајните културни институции во градот,кој од изминатиот период се до денес го градел својот идентитет и развој и дал незамелив придонес за афирмација на македонскиот драмски развој и драмски израз и свој белег и значење не само во Штип туку и за развој на македонската театарска уметност во целина.

ЛИТЕРАТУРА

1. Алеко Протогеров,*Народен театар Штип-1949-1994* (Штип,Анфа,1996)
- 2.Атанас Николовски, *Културните дејности и институции во Штип* (Скопје,Трудбеник,1965)
- 3.Димитар Митев,*Музичкиот живот во Штип помеѓе двете светски војни*,(Скопје:Глобус,1995.
- 4.Љубен Лапе ,*Одбрани текстови за историјата на македонскиот народ*,(Скопје,МАНУ)1965.34.
5. Ристо Стефановски ,*Театарот во Битола и Штип меѓу двете светски војни*,Галасник бр.26(Скопје,Списание на театрите на СРМ, 1985).

²³⁰ Ристо Стефановски, *Театарот во Битола и Штип меѓу двете светски војни*,Галасник бр.26,(Скопје,Списание на театрите на СРМ,1985)17.

6. Кирил Цацков ,*Просветата и културата во Штип и Штипско меѓу двете светски војни*, (Скопје:Глобус,1995)
7. Кирил Петров,*Театарски записи*(Штип:СУМ,2015).
8. Трајче Кацаров, Ристо Стефановски , *Народен театар (Штип)-1950-2000* (Штип, Народен театар.,2000).